

Alsónémedi Hírmondó

XXVI. évfolyam 8. szám
2016. október 23
ünnepi különszám

*Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának és Képviselő-
testületének ingyenes tájékoztató és kulturális folyóirata*

1956-2016.

1956 ifjú vértanú

Gérecz Attila /1929-1956/

Petőfi Sándor, ahogyan az olasz líra gyöngyszeme, Gabriele D'Annunzio nevezte, „Alessandro”, egyik költeményében 1848-at csillagnak nevezte. Ilyen égitest több is ragyog a magyar égbolton. Időben és lélekben napjainkban legközelebb 1956 fénylő csillaga áll hozzánk. Ez a fénylő csillagragyogás már hatvan éve irányt mutat nekünk, mint ama üstökös a napkeleti bölcseknek, mérni lehet hozzá céljainkat, fennmaradásunkért folytatott ádáz küzdelmünket a vészterhes időkben.

A Nagykörutat, a Blaha Lujza teret, a Rákóczi utat már előzőlőtték a szovjet tankok, de a keskeny mellékutakba még nem merészkedtek be. November első napjában számos szovjet tanknak jelentett végzetes csapdát a pesti mellékutca. Hosszú órákig lángoltak, napokig füstölögtek a sokszor csak gyermekkezek által karnyújtásnyira

A fénylő csillagmiriád egyik magányosa, rendíthetetlen állócsillaga a vértanúhalált halt költőnk, Gérecz Attila, aki 1956. november 7-én, szabadságharcosként ment át az öröklétbe, a halhatatlanságba.

Legendásan példaértékű életének néhány állomása: Hithű katolikus családban nevelkedik, keresztényéget mindhalálig hiszi és vallja. Osztályidegenként kiváló tanulmányi eredményei ellenére sem tanulhat tovább. Ifjú élete tizenkilencedik évében, 1949-ben a magyar öttusa válogatott keretének tagja. Kitűnően lovagolt, hajlékony, karcsú testén rendkívüli intelligencia és akaraterő uralkodott. Még ebben az évben Rákosi, Révai, Gerő, Farkas és Péter Gábor ÁVH-s pribékjei letartóztatják, barátaival együtt összeesküvés és hazaárulás vádjával állítják bíróság elé. Ügyükben négy halálos ítéletet hoztak, barátait felakasztották. Gérecz Attila tizenöt évet kapott. A váci rabkórházban egy kis ceruzacsonkkal WC papírra jegyzi fel elfogásának tragédiába hajló mozzanatait: „Elfogtak. Az egyik nyomozó majdnem agyonlőtt. Hirtelen a mellemre nyomta a pisztolyt, és ráfeszült ujjja a ravaszra. Láttam a szemében az ölésvágyat, de egyszerre észbe kaphatott, mert remegni kezdett a keze, és furcsa tétova mozdulattal elfektette mellemen a pisztolyt. A másik a torkomon térdelt és a fejemhez tartotta pisztolyát. Az ingem cafatokban lógott mezeten bőromön, és az arcom mocskos volt egyikük cipőtalpától, mert beletaposott, mikor a földön feküdtem...”

A börtönben kezd verseket írni. Vácott ezeket veti papírra: „Nagyon sietnem kell az írással, mert lassan hajnal lesz, és egész éjjel égettem a villanyt. Már kétszer becirkliztek (leső ablak az ajtón) és vissza kellett másznom az ágyba. Már lassan görcsöt kap a kezem az írástól, de elég sokat írtam este óta ezzel a ceruzacsutkával...”

Gérecz Attila lázas költői munkájának legjelentékenyebb eredménye a váci szökését megörökítő csaknem 500 soros verse, a Töredék. A dunai árvíz idején medréből kiáradt Dunát átúszva, 1954. július 14-én emberfeletti erővel és hajmeresztő kalandok során megszökik a váci fegyházból, lerázza az őt üldöző állig felfegyverzett fegyőröket, és hazajut Pestre özvegy édesanyjához. Valamelyik szomszéd beárulja, érte jönnek, visszaviszik. Három év szigorított börtönt kap. Harminc nap szigorított magánzárka, koplaltatással, 30 nap sötétzárka. Mindössze 25 éves ekkor. A vakmerő váci szökés és a virágba borult költészete aurájával szabadítja ki a Gyűjtőből a győztes forradalom 1956. október 31-én.

Az utcákon harcoló forradalmárok közé áll. Utolsó harci állása a Dohány utcai Continental szálloda legfelső emeletén volt.

közelségből elhajított benzines palackok (Molotov-koktélok) martalékeként. A mozgékony, mindig tetterre kész költői lélek, Gérecz Attila november 7-én délután már nem bírta kivárni, hogy a golyó szaggatta pesti házfalakra ismét leereszkedjék a sötétség. Pedig jól tudta, hogy bár medvelassúsággal, de a mellékutakba meredő gépfegyvereikkel minden Rákóczi utcába torkolló kijáratot elálltak a tankok. A legkisebb mocnásra is lőttek. Miben bízhatott mégis? Leleményességben, az elszántságban, a gyorsaságában, és a Klauzál utca keskenységében.

A túloldalra akart átmenni. Haza igyekezett, hogy aggódó édesanyját megnyugtassa. Egy visszaemlékező szerint lassan szürkült, húsz-harminc perc hiányzott még a besötétedésig. Az úttestre szökellő test hat vagy hét lövést kapott. Talán szívlovást is. A lendület még átvitte a túloldalra, ott esett össze. Az est beállta után onnan vitték be az első kapualjba. A Klauzál tér sarkában temették el, aztán 1957 kora tavaszán, még hó volt, másodszer is eltemették a költőt a Kerepesi úti sírkert 21. parcellájába, a forradalom elesett fiatal hősei közé.

„Ha meghalok, a vérembe/ mártások a lobogót, /magyar szívet, hősi szívet/ szabadságért dobogót./Ez vezessen föl a sáncrel!/ Magyarokat szabadságra!// Hogyha egy nép vadönkénnyel/ nem rettenve harcra kel: /a nép szava:Isten szava,/győzni,csakis győzni kell!”

Gérecz Attila, és a Fiumei úti sírkert 21. parcellájában, a Köztemető 301. parcellájában és országszerte bármely temetőben nyugvó ifjú 1956-os mártírok, ha most élnének, biztos vagyok benne, hogy elmentek volna szavazni október 2-án, NEM-mel szavaztak volna. Akkor meglett volna a hiányzó néhány százalék.

Mert ők a magyaroknak akarták a szabad Magyarországot, s a magyarokért áldozták ifjú életük. Ha élnének, és apák, nagyapák lehettek volna, akkor az ő gyermekeik nem szavaztak volna, mint most kétszáz ezren, langyosan igennel is meg nemmel is egyszerre, hogy nevetségessé tegyék a népszavazás ősi demokratikus fenségét, és lejárassák a demokráciát, hanem ők is nemet mondtak volna a kívülről ránk erőszakolt, szuverén szabadságunkat korlátozni akaró erőszakra. / “Legyen a ti beszédetek: Igen, igen, nem nem, ami pedig ezeken felül van, az a gonosztól van.” (Mát 5,37)/

De ők a kommunizmus sötét diktatúrájának áldozataivá lettek, így hát nekünk, akik élünk, s magyarnak valljuk még magunkat, helyettük is, értük is ki kell állunk a szabadságunkért, a magyarságunkért, a demokráciáért és mindazon szent eszméért, amiért ők ifjú életüket a haza oltárán áldozták. Ez 1956 üzenete 2016-ban. Éljen a magyar szabadság! Éljen a haza!

Bálint István
tudományos kutató

Így bocskorosan

Így bocskorosan úgy-e megnevettek,
hogy márványt törni hegynek indulok?
A számon pimasz mosolygás a jelszó,
fütytöm csibészes: én is feljutok!

Nincs tömött zsákom s hegymászó botom,
segítő kezet tán egy társ sem ad,
de vihart-oldó déli szél kölyök-
fejemre borzol lágy barackokat!

s a hegytetőn majd minden mezt lehántva,
én is kacagva szélnek öltözök,
karjukra fűznek mind a fénynyalábok,
s eltáncolunk a fejetek fölött!

Így bocskorosan úgy-e megnevettek,
hogy márványt törni hegynek indulok?
A számon pimasz mosolygás a jelszó,
fütytöm csibészes: én is feljutok!

(Vác, 1954. május)

Karácsonyi ének a börtönben

Szürke falakon túl, messze, gyertyák gyúlnak,
Ünnepi harangok inára kondulnak.

Komor szájunk szélén keserű vonások

- Hallod, Názáreti?

Súlyosak a láncok.

Lüktető városok élete csendesül,

Millió gyűlölet könnyekké szelidül.

Kiégett szívünkön már nem csordul bánat.

- Hallod, Názáreti?

Megtörték a vágyak.

Kacagó kicsinyek ámuló szemekkel,

Derűs emberpárok zsolozsmás lélekkel.

Hajlott hátunk bűnös alázatra görnyed.

- Hallod, Názáreti?

Vedd el életünket!

Fia képe előtt leboruló asszony,

Drága vonásain torzul a fájdalom.

Könnybefúlt hangjában mély kínok zihálnak.

- Hallod, Názáreti?

Segítsd az anyánkat!

Nedves zárkák alján összeroskadtt árnyak.

Fásult, néma vággyal szent csodára várnak.

Vasrácsokon átal halvány fényre néznek.

- Hallod, Názáreti?

Peregnek az évek...

Tágult pupillákon tébolyult kín lángja.

Négy zokogva készül a mártírhalálra.

Torkához kap, s felsír álmában a gyermek:

- Hallod, Názáreti?

"Apámat ne engedd!"

Megtiport országom dühöng szilaj átok.
Neved, rohadtt dühvel ócsárló pófájok
Káromolva töri csendjét a szent ének.

- Hallod, Názáreti?

Megbocsátunk... - Érted!

Túl a szitok zaján felcsendül az ének.

Zúg, dagad, hömpölyög, felujjong a lélek.

Megrendül a börtön, recsegnek a záruk,

Rab torkok harsogják szerte a világnak:

Dicsőség Istennek, békecségg a népnek

- Hallod, Názáreti?

Hozzád száll az ének.

(Márianosztra, 1955. dec.)

Kenyéren és vizen

A mocskos padlón fekszem,
hátam vetem a falnak.

- A fájdalom... lehet-e versem
hatalmad?

Próbálgatom Anyám mosolyát.

Lelkére még dalaim szörnám...

Könnyeket, mik már nem fagynak át
a formán.

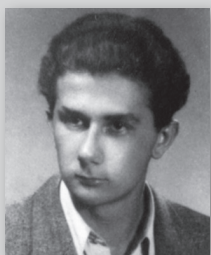
Másom sincs, Uram. Beérem

azzal, hogy arcodat viszem;

csak így bírtam még el: kenyéren
és vizen.

(Márianosztra, Szigorított 1955. dec.)

Gérecz Attila (Dunakeszi, 1929. november 20. - Budapest 1956. november 7.).

Magyar költő, sportoló, forradalmár, az 1956-os forradalom és szabadságharc hősi halottja.

Dunakeszin született keresztény értelmiségi családban, apját korán elvesztette és két bátyja is emigrációban halt meg. Gérecz Attila a nagyváradai magyar királyi Gábor Áron Honvéd Tüzérségi Hadapródiskola tanulójaként 1945-ben az iskolával nyugatra ment. A németországi Friedrichshafenben francia hadifogságba esett. Haza 1946. október 23-án érkezett. A budapesti Kölcsey Ferenc Gimnáziumban érettségizett 1948-ban. Mérnök apja első világháborús vitézi címe miatt nem járhatott egyetemre, ezért vasesztergályos tanuló lett. Versenyszerűen sportolt, 1949-ben már a magyar öttusa-válogatott kerettagja volt. Pisztolylövésben, úszásban és lovaglásban is a legjobbak közé tartozott.

Összeesküvés vádjával 1950. december 8-án letartóztatták és 15 év fegyházra ítélték. Társai közül négyet halálra ítélték, hármat kivégeztek. A váci börtönbe vitték, ahol a verselés mellett német, angol és francia költők verseit is fordította. A nagy dunai árvíz idején 1954. július 18-án a váci börtönből kijutva és az áradó Dunát átúszva Budapestre szökött. Három nap múltán – miután valaki besúgta – letartóztatták és újra bebörtönözték. A Budapesti Országos Börtönbe vitték és hónapokig szigorított magánzárkában és sötétzárkában tartották. Innen 1956. október 30-án szabadult. Szabadságharcosként november 4-étől részt vett az utcai harcokban. A Rókus kórháznál két szovjet tankot kilőtt, de egy harmadik T-34-es gépfegyversorozatából halálos lövés érte.

Édesanyjával fekszik egy sírban, aki 1977-ben bekövetkezett haláláig siratta mártírhalált halt gyermekét. Magyarországon 1991-ben jelent meg először verseskötete: Gérecz Attila, a költő – 1956 mártírja címmel. 2000-ben posztumusz megkapta a Balassi Bálint-emlékkardot.

MEGHÍVÓ

1956-2016.

Tisztelettel meghívjuk az 1956-os forradalom és szabadságharc **60.** évfordulója alkalmából tartott községi megemlékezésünkre valamint az azt követő fáklyás felvonulásra, gyertyagyújtásra.

Helyszín:

ÁLTALÁNOS ISKOLA AULÁJA

Időpont:

2016. OKTÓBER 23. 18 ÓRA

Ünnepi beszédet mond: Bálint István tudományos kutató

A nemzeti ünnep tiszteletére műsort adnak a Széchenyi István Általános Iskola 8. osztályos tanulói, felkészítő pedagógusok: Csóliné Czili Tímea, Benkó Péter.

Megjelenésére feltétlenül számítunk!

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzata